TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2004 m. rugsėjo 16 d.*

Byloje C-28/03

dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal EB 234 straipsnį,

pateikto *Symvoulio tis Epikrateias* (Graikija) 2002 m. spalio 23 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2003 m. sausio 24 d., byloje

Epikouriko Kefalaio

prieš

Ypourgos Anaptyxis,

dalyvaujant:

Omospondia Asfalistikon Syllogon Ellados,

* Proceso kalba: graikų.

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas P. Jann, teisėjai A. Rosas, S. von Bahr, R. Silva de Lapuerta ir K. Lenaerts (pranešėjas),

generalinis advokatas L. A. Geelhoed,
sekretorė M.-F. Contet, vyriausioji administratorė,

atsižvelgdamas į rašytinę proceso dalį, ir įvykus 2004 m. gegužės 6 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs rašytines pastabas, pateiktas:

— *Epikouriko Kefalaio*, atstovaujamo *dikigoros* A. Gratsia-Plati,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos S. Spyropoulos, K. Georgiadis ir M. Tassopoulou,

— Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos P. Ormond, padedamos *barrister* K. Smith,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos G. Zavvos ir M. Shotter,

išklausęs 2004 m. birželio 10 d. posėdyje pateiktą generalinio advokato išvadą,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra pateiktas dėl 1973 m. liepos 24 d. Pirmosios Tarybos direktyvos 73/239/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginio draudimo, išskyrus gyvybės draudimą, veiklos pradėjimu ir vykdymu, derinimo (OL L 228, p. 3), iš dalies pakeistos 1988 m. birželio 22 d. Antrąja Tarybos direktyva 88/357/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu draudimu, išskyrus gyvybės draudimą, derinimo, apibrėžiančios nuostatas, padedančias veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas, ir iš dalies keičiančios Direktyvą 73/239 (OL L 172, p. 1) bei 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva 92/49/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu draudimu, išskyrus gyvybės draudimą, derinimo, iš dalies keičiančia Direktyvas 73/239 ir 88/357 (Trečioji ne gyvybės draudimo direktyva) (OL L 228, p. 1) 15 ir 16 straipsnių išaiškinimo. Jis taip pat yra susijęs su 1979 m. kovo 5 d. Pirmosios Tarybos direktyvos 79/267/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginio gyvybės draudimo veiklos pradėjimu ir vykdymu, derinimo (OL L 63, p. 1), iš dalies pakeistos 1990 m. lapkričio 8 d. Antrąja Tarybos direktyva 90/619/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu gyvybės draudimu, suderinimo, apibrėžiančios nuostatas, padedančias veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas, ir iš dalies pakeičiančia Direktyvą 79/267/EEB (OL L 330, p. 50), bei 1992 m. lapkričio 10 d. Tarybos direktyva 92/96/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu gyvybės draudimu, suderinimo, iš dalies pakeičiančia Direktyvas 79/267 ir 90/619 (Trečioji gyvybės draudimo direktyva) (OL L 360, p. 1), 17 ir 18 straipsnių išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas byloje tarp *Epikouriko kefalaio* (papildomas civilinės atsakomybės draudimo nuo nelaimingų atsitikimų kelyje fondas) ir Graikijos vystymo ministro dėl šio ministro sprendimo leisti Graikijos draudimo įmonei *Intercontinental AE* (toliau – *Intercontinental*) dalį jos garantinio fondo panaudoti tenkinant su darbo santykiais susijusius reikalavimus.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Direktyvose 73/239 ir 79/267, pakeistose atitinkamai Direktyva 92/49 ir Direktyva 92/96 (atitinkamai abiejų direktyvų 6 ir 7 straipsniuose) įtvirtina vieningo leidimo ir valstybės narės, kurioje yra draudimo įmonės pagrindinė buveinė (įmonės buveinės valstybė narė), išimtinės kompetencijos vykdyti šios įmonės finansinę priežiūrą (direktyvos 73/239 13 straipsnis ir direktyvos 79/267 15 straipsnis) principus.

4 Pagal Direktyvos 73/239 15 straipsnį ir Direktyvos 79/267 17 straipsnį įmonės buveinės valstybė narė turi nustatyti, kad kiekviena draudimo įmonė sudarytų pakankamus draudimo techninius atidėjimus visai jos vykdomai veiklai. Investuojant šiuos atidėjimus taikomi diversifikacijos reikalavimai.

5 Pagal Direktyvos 73/239 16 straipsnį ir Direktyvos 79/267 18 straipsnį kiekviena valstybė narė reikalauja, kad kiekviena draudimo įmonė sudarytų pakankamą mokumo atsargą visai veiklai vykdyti, atitinkančią draudimo įmonės laisvą turtą. Pagal Direktyvos 73/239 18 straipsnį ir Direktyvos 79/267 21 straipsnį valstybės narės negali nustatyti jokių taisyklių, reglamentuojančių turto, neskirto padengti draudimo techninius atidėjimus, pasirinkimą.

6 Direktyvos 73/239 22 straipsnyje ir direktyvos 79/267 26 straipsnyje išvardyti atvejai, kuriais gali būti panaikintas įmonės buveinės valstybės narės kompetetingų institucijų leidimas, ir nustatyta, jog šios institucijos tokiais atvejais imasi visų reikalingų priemonių, kad apsaugotų apdraustojo interesus, bei apriboja laisvą disponavimą draudimo įmonės turtu.

7 2001 m. kovo 19 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/17/EB dėl draudimo įmonių reorganizavimo ir likvidavimo (OL L 110, p. 28).

Nacionalinės teisės aktai

8 Šio sprendimo 1 punkte išvardytos direktyvos Graikijos teisėje įgyvendintos Prezidento dekretais Nr. 118/1985 (FEK A' 35) ir Nr. 252/1996 (FEK A' 186), kurie buvo pakeisti įstatyminiu dekretu Nr. 400/1970 dėl privačios draudimo veiklos (FEK A' 10; toliau – įstatyminis dekretas).

9 Įstatyminio dekreto 3 straipsnyje nustatyta, kad draudimo įmonė, kurios buveinė yra Graikijos teritorijoje, savo veiklai vykdyti turi gauti Prekybos ministro išduotą leidimą. Remiantis įstatyminio dekreto 3 straipsnio 3 ir 5 dalimis, leidimas visiškai arba iš dalies, galutinai arba laikinai panaikinimas šiame įstatyminiame dekrete

numatytais atvejais Prekybos ministro motyvuotu sprendimu. Pagal 3 straipsnio 7 dalį galutinai panaikinus leidimą panaikinamas įsteigimo leidimas, ir draudimo įmonė likviduojama.

10 Pagal įstatyminio dekreto 7 straipsnį draudimo įmonės, kurių buveinės yra Graikijos teritorijoje, įpareigotos sudaryti pakankamus draudimo techninius atidėjimus visai jų veiklai vykdyti. Šie draudimo techniniai atidėjimai turi būti padengti lygiaverčiu turtu, kurio vertė išreiškiama ta pačia valiuta kaip ir atidėjimų dydis.

11 Remiantis įstatyminio dekreto 8 straipsniu, draudimo įmonės, kurių buveinės yra Graikijos teritorijoje, įpareigotos sudaryti garantinį fondą, kurį sudarantis turtas yra Graikijoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba Europos ekonominėje erdvėje esančioje valstybėje narėje, ir kurio tikslas yra pagal draudimo sutartį teisę į draudimo išmoką turinčių asmenų interesų apsauga. Pagal tą pačią nuostatą į garantinį fondą įtraukiamas turtas, kuris padengia įstatyminio dekreto 7 straipsnio nurodytus draudimo techninius atidėjimus, bei turtas, kuris padengia ketvirtadalį įstatyminio dekreto 20 straipsnio 2 dalies A paragrafo e punkte nurodytos minimalios sumos.

12 Kai draudimo įmonė nevykdo 7 ir 8 straipsnių nuostatų dėl draudimo techninių atidėjimų, pagal įstatyminio dekreto 9 straipsnio 1 dalį Prekybos ministras, pranešęs valstybių narių, kuriose įmonė veikia per filialus arba naudodamasi laisve teikti paslaugas, kompetetingoms institucijoms, gali priimti sprendimą imtis įvairių priemonių. Sprendimas skelbiamas Graikijos Respublikos oficialiajame leidinyje. Jis gali visą arba dalį draudimo įmonės turimo turto pervesti į garantinį fondą, uždrausti laisvai disponuoti visu įmonės turimu turtu arba jo dalimi, laikinai arba galutinai panaikinti leidimą visoms arba daliai draudimo grupių, kurias siūlo įmonė, ir imtis visų kitų tinkamų priemonių apsaugoti apdraustųjų bei visų kitų asmenų, pagal draudimo sutartį turinčių teisę į draudimo išmoką, interesus.

13 Įstatyminio dekreto, iš dalies pakeisto įstatymo Nr. 2496/1997 (FEK A' 87) 35 straipsnio 9 dalimi, 10 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa nustato:

„Asmenys, turintys teisę į draudimo išmoką, ir jų visų ar tam tikrų teisių perėmėjai gali pasinaudoti garantinio fondo privilegija, kuri turi pirmenybę visų kitų bendrų ar specialių privilegijų atžvilgiu, išskyrus 12 a straipsnio 8 dalyje nustatytą pirmenybę ir pirmenybę reikalavimams, kylantiems iš darbo santykių, išskyrus asmenų, kurie įgyvendina teisę į įmonės valdymą ir tvarkymą, reikalavimus."

14 Įstatyminio dekreto 12 a straipsnio 8 dalis nustato pirmaeilę privilegiją viso įmonės turto atžvilgiu likvidavimo arba bankroto administratoriaus ir likvidatoriaus atlyginimams ir išlaidoms bei draudimo portfelio likvidavimo administratoriaus atlyginimui ir išlaidoms.

15 Prezidento dekretu Nr. 27/1996 (FEK A' 19) draudimo įmonių priežiūros įgaliojimai buvo perduoti Plėtros ministrui.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

16 *Epikouriko Kefalaio* yra institucija, įkurta įstatymu Nr. 489/1976 (FEK A' 331), kurios narės yra motorinių transporto priemonių civilinės atsakomybės draudimą Graikijoje teikiančios įmonės. Vienas iš šios institucijos uždavinių yra atlyginti žalą autoavarijose nukentėjusiems asmenims (sužeistiesiems ir giminaičiams, turintiems teisę pateikti reikalavimus) draudimo įmonės, kuri draudžia šios autoavarijos kaltininko civilinę atsakomybę, bankroto ar leidimo panaikinimo atveju. Atlyginusi žalą *Epikouriko Kefalaio* pagal pirmiau nurodytą įstatymą įgyja reikalavimo teisę į už autoavariją atsakingą apdraustąjį asmenį, kuriai įstatyminio dekreto 10 straipsniu nustatoma pirmenybė.

17 1995 metais Prekybos ministras panaikino *Intercontinental* leidimą; jis nusprendė, kad visą šios įmonės kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą reikia pervesti į jos garantinį fondą.

18 Plėtros ministras 1998 m. lapkričio 4 dienos sprendimu Nr. K3-9086 (1998 m. lapkričio 10 d. Informacinis leidinys akcinėms bendrovėms ir bendrovėms su ribota atsakomybe, p. 8649; toliau – ginčijamas sprendimas) pagal pirmiau 13 punkte minėtą nuostatą leido iš *Intercontinental* garantinio fondo turto 28 967 185 GRD panaudoti tenkinant pirmaeilius su darbo santykiais susijusius reikalavimus.

19 1998 m. gruodžio 16 d. *Epikouriko Kefalaio*, kuris sumokėjo *Intercontinental* įsiskolintas draudimo išmokas, pateikė *Symvoulio tis Epikrateias* ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo jį grįsdamas tuo, kad buvo sumažinta *Intercontinental* turto, į kurį ji įgijo reikalavimo teisę, vertė.

20 *Symvoulio tis Epikrateias* pabrėžia, kad apdraustųjų asmenų apsauga yra esminis Bendrijos teisės aktų tikslas. Šį tikslą siekiama įgyvendinti nustatant draudimo įmonėms reikalavimą sudaryti draudimo techninius atidėjimus, taip pat ir įstatyminio dekreto 9 straipsnio 1 dalimi. Jis mano, kad įstatymo Nr. 2496/1997 35 straipsnio 9 dalis pažeidžia šio sprendimo 4–6 punktuose nurodytus Bendrijos teisės aktus tiek, kiek jame numatoma, kad bankroto, likvidavimo ar analogišku nemokumo atveju prioritetas, kuriuo gali pasinaudoti draudimo bendrovės darbuotojai su darbo santykiais susijusiems reikalavimams tenkinti iš garantinio fondo, turi pirmenybę prieš apdraustųjų ir jų giminaičių, turinčių teisę pateikti reikalavimus, reikalavimų tenkinimą iš to paties fondo. Dėl to ginčijamas sprendimas yra naikintinas.

21 Vis dėlto *Symvoulio tis Epikrateias* laikosi nuomonės, kad dėl tokio jo siūlomo išaiškinimo lieka vietos pagrįstoms abejonėms, ir nusprendė sustabdyti bylą bei pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar nacionalinis įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į Direktyvos 73/239 15 ir 16 straipsnio nuostatais bei Direktyvos 79/267 17 ir 18 straipsnį, gali numatyti, kad tuomet, kai draudimo bendrovė bankrutuoja arba yra likviduojama, arba pateko į analogišką nemokumo padėtį, iš bendrovės techniniams atidėjimams priklausančio turto pirmiausia tenkinami su darbo santykiais šioje bendrovėje susiję reikalavimai, ir jie tenkinami anksčiau už asmenų, turinčių teisę į draudimo išmoką, bei jų visų ar tam tikrų teisių perėmėjų reikalavimus?"

Dėl prejudicinio klausimo

22 Prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Bendrijos teisės aktai, nustatantys draudimo bendrovėms pareigą sudaryti pakankamus draudimo techninius atidėjimus bei pakankamą mokumo atsargą visai veiklai vykdyti, užkerta kelią nacionaliniams teisės aktams, pagal kuriuos turtas, skirtas padengti draudimo techninius atidėjimus draudimo bendrovės bankroto, likvidavimo ar analogišku nemokumo atveju, su darbo santykiais susijusiems reikalavimams tenkinti naudojamas pirmiau už draudimo kreditinius reikalavimus.

23 Šis klausimas yra susijęs su teisės aktais, kuriais draudimo bendrovės likvidavimo atveju draudimo kreditiniams reikalavimams suteikiama pirmenybės teisė. Ši pirmenybės teisė nustatyta šios įmonės garantinio fondo atžvilgiu, ir be techninius atidėjimus dengiančio turto ji apima šios įmonės kitų rūšių turtą. Ji, kaip ir šiuo atveju, vykdomosios valdžios sprendimu gali būti pradėta taikyti ir visam įmonės turtui. Šiai pirmenybės teisei teikiamas prioritetas kitų bendrųjų ar specialiųjų pirmenybės teisių atžvilgiu, išskyrus pirmenybės teisę, teikiamą likvidavimo

išlaidoms ir reikalavimams, kylantiems iš darbo santykių, išskyrus asmenų, kurie įgyvendina teisę į įmonės valdymą ir tvarkymą.

24 Kaip pabrėžė Graikijos vyriausybė, Jungtinės Karalystės vyriausybė ir Komisija, nei Bendrijos teisės aktuose, įpareigojančiuose draudimo įmonės sudaryti pakankamus draudimo techninius atidėjimus ir pakankamą mokumo atsargą visai veiklai vykdyti, nei kurioje nors kitoje Direktyvų 73/239 ir 79/267 nuostatoje nėra draudimo įmonės likvidavimą reglamentuojančių taisyklių (šia prasme žr. Direktyvos 2001/17 antrą konstatuojamąją dalį).

25 Žinoma, nacionalinių teisės aktų dėl iš draudimo įmonių reikalaujamų finansinių garantijų koordinavimo, kurio ir buvo siekiama priimant šio sprendimo 4 ir 5 punktuose nurodytus Bendrijos teisės aktus, tikslas yra užtikrinti tinkamą apdraustųjų ir trečiųjų šalių apsaugą visose valstybėse narėse (žr. Direktyvos 73/239 antrą konstatuojamąją dalį ir Direktyvos 79/267 pirmą konstatuojamąją dalį). Draudimo įmonių pareiga sudaryti pakankamus techninius atidėjimus yra skirta užtikrinti, kad šios įmonės turėtų finansinių išteklių vykdyti jų sutartinius įsipareigojimus apdraustiesiems (žr. 1986 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, 205/84, Rink. p. 3755, 38 punktą; žr. taip pat Direktyvos 73/239 devintą konstatuojamąją dalį, Direktyvos 79/267 septintą konstatuojamąją dalį, Direktyvos 92/49 dvyliktą konstatuojamąją dalį bei Direktyvos 92/96 tryliktą konstatuojamąją dalį).

26 Todėl svarstomos Bendrijos teisės nuostatos negali būti aiškinamos taip, kad jas priimdamas Bendrijos teisės aktų leidėjas siekė numatyti, jog draudimo įmonės likvidavimo atveju išieškant iš techninius atidėjimus dengiančio turto kreditiniams draudimo reikalavimams tenkinti visada suteikiama absoliuti pirmenybė.

27 Tokio išaiškinimo negalima pagrįsti Direktyvų 73/239 ir 79/267 nuostatomis. Be to, jų 10 straipsnio 1 dalis prieštarauja Direktyvai 2001/17, kuri valstybėms narėms leidžia, siekiant „užtikrinti tinkamą pusiausvyrą tarp draudimo kreditorių ir kitų privilegijuotų kreditorių, kuriuos saugo valstybės narės įstatymai, apsaugos" (keturiolikta konstatuojamoji dalis), tam tikrų reikalavimų grupėms, ypač draudimo įmonių darbuotojų reikalavimams tenkinti, suteikti pirmenybę prieš draudimo kreditinius reikalavimus, įskaitant ir iš techninius atidėjimus dengiančio turto, jei draudimo kreditinių reikalavimų tenkinimo pirmenybės teisė neapribota techninius atidėjimus dengiančiu turtu.

28 Taigi į prejudicinį klausimą atsakytina, kad Direktyvos 73/239 15 ir 16 straipsniai bei Direktyvos 79/267 17 ir 18 straipsniai nedraudžia nacionalinių teisės aktų, numatančių, kad draudimo įmonės bankroto, likvidavimo ar analogišku nemokumo atveju techninius atidėjimus dengiantis turtas gali būti panaudotas su darbo santykiais susijusiems reikalavimams tenkinti pirmiau už draudimo kreditinius reikalavimus, jei pastariesiems tenkinti šie teisės aktai suteikia pirmenybės teisę, visais atvejais apimančią techninius atidėjimus dengiantį turtą ir kitą įmonės turtą, be to, numatoma galimybė vykdomosios valdžios sprendimu šios pirmenybės teisės taikymą išplėsti visam įmonės turtui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

29 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas. Kitų šalių, kurios pateikė Teisingumo Teismui savo pastabas, išlaidos nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1973 m. liepos 24 d. Pirmosios Tarybos direktyvos 73/239/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginio draudimo, išskyrus gyvybės draudimą, veiklos pradėjimu ir vykdymu, derinimo, iš dalies pakeistos 1988 m. birželio 22 d. Antrosios Tarybos direktyvos 88/357/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu draudimu, išskyrus gyvybės draudimą, derinimo, apibrėžiančios nuostatas, padedančias veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas, ir iš dalies keičiančios Direktyvą 73/239/EEB, bei 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyvos 92/49/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu draudimu, išskyrus gyvybės draudimą, derinimo, iš dalies keičiančios Direktyvas 73/239 ir 88/357 (Trečioji ne gyvybės draudimo direktyva) 15 ir 16 straipsniai bei 1979 m. kovo 5 d. Tarybos direktyvos 79/267/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginio gyvybės draudimo veiklos pradėjimu ir vykdymu, derinimo, iš dalies pakeistos 1990 m. lapkričio 8 d. Antrosios Tarybos direktyvos 90/619/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu gyvybės draudimu, suderinimo, apibrėžiančios nuostatas, padedančias veiksmingai naudotis laisve teikti paslaugas, ir iš dalies keičiančios Direktyvą 79/267/EEB bei 1992 m. lapkričio 10 d. Tarybos direktyvos 92/96/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su tiesioginiu gyvybės draudimu, suderinimo, iš dalies keičiančios Direktyvas 79/267/EEB ir 90/619/EEB (Trečioji gyvybės draudimo direktyva) 17 ir 18 straipsniai nedraudžia nacionalinių teisės aktų numatančių, kad draudimo įmonės bankroto, likvidavimo ar analogišku nemokumo atveju techninius atidėjimus dengiantis turtas gali būti panaudotas su darbo santykiais susijusiems reikalavimams tenkinti pirmiau už draudimo kreditinius reikalavimus, jei pastariesiems tenkinti šie teisės aktai suteikia pirmenybės teisę, visais atvejais apimančią techninius atidėjimus dengiantį turtą ir kitą įmonės turtą, be to numatoma galimybė vykdomosios valdžios sprendimu šios pirmenybės teisės taikymą išplėsti visam įmonės turtui.

Parašai.